

OMURGA ve STOMATOĞNATİK SİSTEM FONKSİYON BOZUKLUKLARI ve REHABİLİTASYON YAKLAŞIMLARI

Editörler

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Doç. Dr. Şeyda TOPRAK ÇELENAY

Hipokrat
Yayıncılık

© 2024 OMURGA ve STOMATOĞNATİK
SİSTEM FONKSİYON BOZUKLUKLARI
ve REHABİLİTASYON YAKLAŞIMLARI

ISBN: 978-625-6429-53-6

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA
Doç. Dr. Şeyda TOPRAK ÇELENAY

Kapak Tasarımı ve İç Görseller

Prof. Dr. Fikri SALMAN
Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/Ankara

Tel: 0312 395 85 71 • Sertifika No: 47479

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Önsöz

iii

İnsan vücudu, muhteşem bir yaratılış ile fonksiyonlarını yerine getirmek için uyum içinde çalışan, sürekli bir değişim ve adaptasyon içinde olan, çeşitli parça ve işlevlere sahip, karmaşık ve birbirine bağlı sistemler bütünüdür. Bu sistemlerden baş ve boyun bölgesindeki kemikler, kaslar, eklemler, bağlar, dişler, salgı bezleri, dudaklar, dil ve yanak gibi ağız ve çevresindeki dokularla ilgili yapıları içeren stomatognatik sistem hayati bir öneme sahiptir. Çiğneme, konuşma, yutma ve solunum ile birlikte, fasyal simetriyi sağlama görevleri bulunmaktadır.

Stomatognatik sistem, omurga ile kaslar, sinirler ve biyomekanik etkileşimlerden oluşan bir ağ yoluyla karmaşık bir şekilde bağlıdır. İnsan vücudunun birbirine bağlı doğasının büyüleyici etkileşimleri ile bu iki sistem, kendi bireysel alanlarının ötesine uzanan anatomik ve işlevsel süreçleri üstlenir. Sistemlerden birinin herhangi bir nedenle yetersizliği, yapısal uyumunun bozulması, yüklenmenin artması, aşırı strese maruz kalması, değişim ve adaptasyon süreçlerinin uygun şekilde oluşturulamaması, iyileşmenin aksaması fonksiyon bozukluğuna neden olabilir. Sistemlerden biri diğerlerini etkileyebilir. Son yıllarda bu fonksiyon bozuklukları, oldukça sık görülen problemler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu kitapta, stomatognatik sistem ve omurga ile ilgili fonksiyon bozukluklarının anlaşılması için bu bölgelerin anatomik, fizyolojik ve biyomekanik özellikleri, patolojileri, uygun değerlendirme yöntemleri, fizyoterapi ve rehabilitasyon yaklaşımları güncel ve kanıta dayalı bilgiler ışığında bilimsel literatür ve klinik deneyimlerle detaylı olarak ele alınmıştır.

Vücudun bir bütün olarak değerlendirilmesi ve kinetik zincir ilişkisi göz önünde bulundurularak bu kitapta yer alan bölümler; omurga ve stomatognatik sistem tanımı, fonksiyonları ve fonksiyonel yetersizlikleri, servikal bölge fonksiyon bozukluklarında değerlendirme ve rehabilitasyon yaklaşımları, torakal bölge fonksiyon bozukluklarında değerlendirme ve rehabilitasyon yaklaşımları, lumbosakral bölge fonksiyon bozukluklarında değerlendirme ve rehabilitasyon yaklaşımları, temporomandibular eklem ve orofasyal bölge fonksiyon bozukluklarında değerlendirme ve rehabilitasyon yaklaşımları, yutma bozukluklarında değerlendirme ve rehabilitasyon yaklaşımları, konuşma ve ses bozukluklarında değerlendirme ve rehabilitasyon yaklaşımları, baş ağrılarında değerlendirme ve rehabilitasyon yaklaşımları olarak sunulmuştur.

“Omurga ve Stomatognatik Sistem Fonksiyon Bozuklukları ve Rehabilitasyon Yaklaşımları” kitabımızın yazımında bilimsel ve teknik desteklerini esirgemeyen değerli Hocalarımıza, Meslektaşlarımıza ve Öğrencilerimize, dizgi ve baskı aşamasındaki profesyonel destekleri için Hipokrat Kitapevi ekibine, kitap kapağı tasarımı ve alt bölüm resimlerinin yapılandırılmasında değerli katkıları nedeniyle Prof. Dr. Fikri SALMAN’a teşekkür ederiz. Ayrıca bölümlerdeki görseller konusunda destek veren Barış SEVEN’e, Birön Onur ÜĞÜT’e, Emre UYSAL’a, Eren BAŞKAN’a, Hakan GÖLAÇ’a, Hüsna GÜZEL’e, Kamil ŞANVERDİ’ye, Karaya POLAT’a, Onur ALİYEV’e, Özge ÇOBAN’a, Şükriye Cansu GÜLTEKİN’e ve Umut Kaan KAMEROĞLU’na da teşekkürlerimizi sunarız.

Bu kitabın, omurga ve stomatognatik sistem fonksiyon bozuklukları ile karşılaşan hastalarımızın tedavisine katkı sağlayabilecek tüm sağlık çalışanlarına yararlı olmasını dileriz.

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Doç. Dr. Şeyda TOPRAK ÇELENAY

Katkıda Bulunanlar

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Prof. Dr. Maviş Emel KULAK KAYIKCI

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Ankara

Doç. Dr. Şeyda TOPRAK ÇELENAY

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

Dr. Öğr. Üyesi Aydan DUMBAK

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Ankara

Dr. Öğr. Üyesi Devrim Can SARAÇ

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Dr. Öğr. Üyesi Mümine Merve PARLAK

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Ankara

Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan METE

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ankara

Dr. Öğr. Üyesi Önal İNCEBAY

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Ankara

Dr. Fzt. Elif Sena DÜŞGÜN

Fenerbahçe Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Fizyoterapi Programı, İstanbul

Uzm. Fzt. Faruk TANIK

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İzmir

Uzm. Fzt. Hafize ALTAY

Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Mardin

Uzm. Fzt. Merve KESKİN

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

İçindekiler

vii

Bölüm 1

Omurga ve Stomatognatik Sistem Tanımı, Fonksiyonları ve Fonksiyonel Yetersizlikleri

DERYA ÖZER KAYA • ŞEYDA TOPRAK ÇELENAY

Giriş.....	2
Omurga	2
Stomatognatik Sistem.....	4
Stomatognatik Sistemin Komponentleri ve Fonksiyonları	4
Omurga ve Stomatognatik Sistem İlişkisi	9
Sonuç	11

Bölüm 2

Servikal Bölge Fonksiyon Bozukluklarında Değerlendirme ve Rehabilitasyon Yaklaşımları

ŞEYDA TOPRAK ÇELENAY • OĞUZHAN METE

Giriş.....	14
Anatomi	14
Biyomekani ve Kinezyoloji.....	24
Servikal Bölge Fonksiyon Bozuklukları ve Patofizyolojik Mekanizmaları	26
Değerlendirme	32
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Yaklaşımları.....	44
Sonuç	60

Bölüm 3

Torakal Bölge Fonksiyon Bozukluklarında Değerlendirme ve Rehabilitasyon Yaklaşımları

DERYA ÖZER KAYA • FARUK TANIK

Giriş.....	68
Anatomi	68
Biyomekani ve Kinezyoloji.....	85
Torakal Bölge Fonksiyon Bozuklukları ve Patofizyolojik Mekanizmaları	89
Değerlendirme	99
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	115
Sonuç	136

Bölüm 4**Lumbosakral Bölge Fonksiyon Bozukluklarında Değerlendirme ve Rehabilitasyon Yaklaşımları**

DEVİRİM CAN SARAÇ • ŞEYDA TOPRAK ÇELENAY • DERYA ÖZER KAYA

Giriş.....	144
Anatomi.....	144
Biyomekani ve Kinezyoloji.....	166
Lumbosakral Bölge Fonksiyon Bozuklukları ve Patofizyolojik Mekanizmaları.....	171
Değerlendirme.....	185
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon.....	218
İlaç Tedavisi ve Cerrahi Yaklaşımlar.....	256
Sonuç.....	257

Bölüm 5**Temporomandibular Eklem ve Orofasiyal Bölge Fonksiyonel Bozukluklarında Değerlendirme ve Rehabilitasyon Yaklaşımları**

DERYA ÖZER KAYA • MERVE KESKİN

Giriş.....	268
Anatomi.....	268
Biyomekani ve Kinezyoloji.....	274
Temporomandibular Eklem Fonksiyon Bozuklukları ve Patofizyolojik Mekanizma.....	277
Değerlendirme.....	284
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon.....	300
Sonuç.....	327

Bölüm 6**Yutma Bozukluklarında Değerlendirme ve Rehabilitasyon Yaklaşımları**

AYDAN DUMBAK • ÖNAL İNCEBAY

Giriş.....	338
Yutma Fizyolojisi.....	338
Yutma Bozukluğu.....	340
Yutma Bozukluklarında Değerlendirme.....	340
Yutma Bozukluklarında Rehabilitasyon Yaklaşımları.....	345
Sonuç.....	348

Bölüm 7**Konuşma ve Ses Bozukluklarında Değerlendirme ve Rehabilitasyon Yaklaşımları**

MÜMÜNE MERVE PARLAK • MAVİŞ EMEL KULAK KAYIKCI

Giriş.....	354
Konuşma Bozuklukları	354
Ses Bozuklukları	364
Sonuç.....	366

Bölüm 8**Baş Ağrılarında Değerlendirme ve Rehabilitasyon Yaklaşımları**

ŞEYDA TOPRAK ÇELENAY • HAFİZE ALTAY • ELİF SENA DÜŞGÜN

Giriş.....	370
Baş Ağrıları	370
Baş Ağrılarında Eşlik Edebilen Multisistem Bulguları.....	380
Değerlendirme	383
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	394
Alternatif Tedavi Yaklaşımları.....	412
Medikal Tedavi.....	413
Cerrahi Tedavi.....	413
Sonuç.....	413

